

Operarészletek.
10: Mandolinzene.
10: Filharmonikus Gramofon. 23: Tánc-

5: Hangv.
Orgonaverseny.
Simfonikus hangv.
Guzslajáték.

Rossini: Ory gróf c.

Mascagni: Irisz c.

Óadás.
Gramofon.

ORT

tenisbajnokság eredményei

oszt. Bajnok Benedek U. Döntő: 6:3, 6:1, U. és dr. Meianu U. páros. Bajnok Benedek KAC. 2. Simon—Debor. Döntő: 6:3, 6:3. né U. és Serb—Ter-

gyes. Bajnok Szász Radó Haggibbor. Döntő: 6:3, 6:4.

gyes. Bajnok hr. Keowné TC. Döntő: 6:4.

gyes. Bajnok Faur. Döntő: 6:3, 7:5.

páros. Bajnok Szász Gy. KAC. 2. Nagy, ur U. és Radó—Ró. Döntő: 6:3, 6:4.

pusági. Bajnok. 1. Bes Simon Haggibbor. 3. AC és Radó Haggibbor. 0 w. o.

n legyen irodaüzem?

Raith Tivadar: **odaüzem alizálása**

ötletes könyve.

391 lej könyvosztályában

rdelesek

KRÉNYEK

deglősek részére is minimál mértékű KERTÉSZ-telefon 314 Kivánatra értelet Brassó és vidékére. ITTES B. asov

ERZI HERIN streng religios, den drei Lendessprachen mächtig, für einund 7 und 9 jährigen Mädchen gesucht. Offerte unter „Erziehung 1721“ an die Administration.

ELŐSZOBÁRA nyíló nagy, világos parketás szoba esetleg fürdőszoba használatra üresen azonnal kiadó volt Ferenc József-ut 37. III. em. 1.

CHWARTZ IG. NACNE orth. köcs VEGETARIUS ET-TERME és tejcsarnok Reg. Ferdinand (Wes-selényi utca) 10. szám alatt megnyit. A felhasználó tejmennyelét készítményeim. — Egy óra naponta friss tej és bivalytej házhoz szállítva is kapható

ALKALMI VÉTEL! Olcsón eladó jól berendezett részöntő és megmunkáló berendezés, bevezetett árucikk. Értekezhetni a kiadóban.

XIII EVF. * SZAM 145
(új) — Kolozsvár, 1930
július 3 Csütörtök
5690 ÉV - TAMUZ 7

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánati zsidóság politikai napilapja.

Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Kéziratokat nem küldünk vissza és megőrzésükre sem vállalkozunk

TAXA POSTALA
PLATITE in NUMER
No. 244.716/929

Ara 5 lej

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Érkezéskor a kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
utca) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy hónapra 110 „

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel.

Hatszáz új törvény

Bezárultak a parlament kapui. Maniu miniszterelnök rövid beszédében bucsuzott el a jól megérdemelt pihenőre térő többségi honatyáktól. A miniszterelnök köszönetet fejezte ki a képviselőknek és szenátoroknak azért a nagy, talán túlságosan is nagy törvényhozói munkáért, amelyet ebben a szesszióban kifejtettek. Végül hangsúlyozta Maniu, hogy a nemzeti parasztpárt sohasem tért el az ellenzékben vallott programjától.

Néhány odavetett mondatból állt a miniszterelnök beszéde, amely minden biznnyal nem kíván mérlege lenni a nemzeti parasztpárt idestova két esztendő kormányzati tevékenységének. Eppen ezért nem kívánunk most a miniszterelnök beszédével behatóbban foglalkozni, csupán néhány megjegyzés megtételére szoritkozunk. Bizonyos, hogy az emult két szesszióban a nemzeti parasztpárti parlament hatalmas tevékenységet fejtett ki. A hivatalos statisztika szerint hatszáz törvényt szavazott meg nem is két esztendő leforgása alatt a parlament.

Bizonyos, hogy közöttük igen sok kitünő törvény van, amelyek hatalmas lépést jelentenek Románia gazdasági, politikai és szociális fejlődésében. Kitünő törvényeknek eddig sem volt hiány. A baj mindig ott volt, hogy a törvények végrehajtása hagyott igen sok kívánnivalót maga után. A nemzeti parasztpárt mindenekelőtt is a törvények tiszteletben tartására és végrehajtására kötelezte magát az ellenzéki küzdelmek romantikus korszakában. Nem egyszer azonban saját bőrtökön voltunk kénytelenek tapasztalni, hogy nem következett be a legalitásnak az az érája, amelyet a nemzeti parasztpárt az ellenzéken beígért, amelynek megvalósítását joggal várhatta volna el a kormánytól az ország lakossága. Az antiszemita kilengések tettesei a mai napig is büntetlenül járkálnak az országban. Constantin Daniló, miután feldulta Máramaros lakosságának évtizedes békéjét és nyugalmát, most Bukovinában garázdálkodik, anélkül, hogy akár az igazságszolgáltatási, akár a rendőrhatalóságok megtennék ellene az intézkedéseket. Nem így képzeltük el a törvényesség korszakát és nem hisszük, hogy Maniu miniszterelnök erre gondolt, midőn azt állította, hogy a nemzeti parasztpárt konzekvens marad az ellenzéken vallott programjához.

Am nemcsak ezen a téren lehet kifogást emelni a törvények végrehajtásának módja ellen. A nemzeti parasztpárti parlament egyik monumentális alkotása volt a közigazgatási reform, amely közigazgatás tudományának leghaladottabb elvei alapján készült el. Törvénybe iktatta a decentralizáció elvét, amelyet azután ugyanezen a kormány elmulasztott a valóságba is átültetni. Hét hónappal ezelőtt lépett életbe a közigazgatási törvény, a tartományi igazgatóságok azonban még mindig távol vannak attól, hogy a decentralizáció élő szervei legyenek.

Hatszáz törvényt szavazott meg két szesszió leforgása alatt a nemzeti parasztpárti parlament, ennek ellenére is adós maradt az országnak néhány rendkívül fontos, a lakosság gazdasági és társadalmi szükségességeinek elevenébe álló törvénnyel. Itt van például az állampolgársági törvény, amelyet a kamara 1928 december 31-i ülésén ígért be az országnak lunian igazságügyminiszter, amelynek azonnali beterveztését fogadta meg utóda, Voicu Nitescu és amely ennek ellnére is megrekedt valahol az igazságügyminisztérium levéltárának poros aktái között. Adós maradt a parlament a kisebbségi törvénnyel is, amelynek elkészítésére egy évvel ezelőtt kapott megbízást Ghita

Pop közoktatásügyi alminiszter s amely aig az emult héten jutott el abba a stádiumba, hogy a kormány kinevezte az egyes kisebbségek kérésének előadóit. Nem akarjuk ez alkalommal felmlíteni, hogy számunkra teljesen ismeretlen okból az egymilliót kitevő zsidó kisebbség kérésének előadóit elmulasztotta kijelölni a kormány. Tény az, hogy ez a törvény is még kezdeti stádiumban van csupán, éppúgy, mint a választójogi reform, amelyet annak idején ugyancsak ünnepelesen beígért a nemzeti parasztpárt.

Megszavaztak ezzel szemben egy törvényt, amely különösen bennünket, zsidó kisebbséget érdekel: a kultusztörvényt. Maig sem tudjuk magyaroztatást adni annak, hogy milyen indító okok

készítették a kormányt egy olyan törvény megszavaztatására, amelyet az érdekeltek nem kértek, amely ellen tiltakoztak az ország zsidóságának hivatott reprezentánsai és amely csak arra volt jó, hogy vizsályokat és egyenetlenséget teremtsen a zsidóság kebelében.

Semmiesetre sem akarjuk kisebbiteni a parlament tekintélyes törvényhozói munkásságának értékét. De szükségesnek tartottuk ezeket a megjegyzéseket annál is inkább, mert nem bizonyos, hogy a jelenlegi parlamentnek alkalma lesz pótolni a nemzeti parasztpárt törvényhozói munkájának hiányosságait. A belpolitikai élet az új alkotmányos rend intronálása következtében kiszámíthatatlan fordulatokat vehet az özi hónapokban, midőn az uralkodó meg-

koronázásával kapcsolatosan ismét napirendre fog kerülni a nemzeti koncentráció kormányának kérdése. Bármi is történjék azonban, bizonyos az, hogy a nemzeti parasztpárt törvényhozói tevékenysége csak úgy lesz teljes, ha a kormány ugyanolyan határozottsággal és energiával fog örködni a törvények lelkiismeretes és az ország minden polgárával szemben egyenlő végrehajtása fölött. A jelenlegi parlament által megszavazott hatszáz törvény között nem egy akad, amely valósággal forradalmi újításokat tartalmaz az előző törvényhozással szemben. Igaza volt azonban Dobrogeanu Ghereanak, midőn azt mondta, hogy nálunk a forradalmat a törvények lelkiismeretes végrehajtása jelentené. (k. r.)

Bethlen a magyar felsőházban élesen támadta Balthazár református püspököt,

aki Párisban, a francia kamara belügyi bizottsága előtt a kormánynak nemtetsző módon tartott előadást a magyar kérdésről!

Budapest, július 2. A magyar felsőház mai ülésén Horthy István sürgős interpelláció elmondására kért és kapott engedélyt, amelyet az összkormányhoz intézett. Szóvá tette Balthazár Dezső református püspöknek Párisban a francia kamara külügyi bizottságának tagjai előtt tartott előadását. Az

interpellációra Bethlen miniszterelnök választott. Megállapította, hogy Balthazár püspök előadásában történelmi tévedések vannak és a mondatok mögül kisugárzik a belpolitikai ártási szándék. Bethlen azt hangoztatta, hogy a külföldön megforduló magyar politikusoknak elutazásuk előtt helyes lenne a

kormánytal érintkezésbe lépniök, ha előadást kívánnak tartani a magyar ügyről, nehogy előadásukkal a magyar kérdésben homályt keltsenek. Azokra, akik a kormány megkerülésével diletáns járatlansággal nyilatkoznak külföldön magyar ügyekről, a magyar közvéleménynek kell lesújtania.

„A rajnai területek kiürítése elhárította a német-francia közeledés akadályait“

— mondja a megszállt területek francia biztosa

Bécsben és Danzigban is ünnepségek voltak a rajnai felszabadulás öröme. Párisban a jobboldali csöcselék a kiürítés ellen tüntetett

Páris, július 2. Guillaumat tábornok, a rajnai megszálló hadsereg főparancsnoka és Tirard francia polgári főbiztos ma megérkeztek a francia fővárosba, ahol kihallgatáson jelentek meg Briand külügyminiszternél és Maginet hadügyminiszternél. Tirard az audienciák után a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a rajnai német lakosság a francia csapatok elvonulásakor korrekten magatartást tanusított. Az újságírók kérdéseire Tirard nyilatkozott a német-francia viszony jövőbeli alakulásáról. Annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Franciaország peszszimizmus nélkül nézhet a jövőbe, de azért túlzott optimizmus nem lenne jogosult. Németország hivatalos tényezői hosszabb időn át azzal indokolták a rajnai megszállás likvidálására irányuló igényeiket, hogy a megszállás a német nép nemzeti büszkeségét sérti. Franciaország most a német-francia közeledés érdekében megtette a kötelezettségét s nyugodt öntudattal várja a jövőt. Franciaország reméli, hogy a német nép kellően értékelni fogja azt a tényt, hogy Franciaország elhárította a német-francia viszony barátságos alakulásának akadályait és a közeljövőben együtt fog dolgozni a németekkel az európai béke megszilár-

ditásán. Maginet hadügyminiszter Guillaumat tábornoknak audienciája alkalmával levelet adott át, melyben neki és a hadseregnek a kormány és az ország nevében köszönetet mond feladata kiváló ellátásáért.

Bécs, július 2. A birodalmi németek szövetsége tegnap este ünnepséget rendezett a Rajna-vidék felszabadulásának öröme. Megjelent az ünnepségen és beszédet mondott Lerchenfeld német birodalmi követ is. Az ünnepséget a Rajna-vidék német jellegű kihangsúlyozó film bemutatása zárta be.

Páris, július 2. Az ismeretlen katona siremlékénél katonai ünnepség volt. A rajnai megszállásban résztvevő ezredék diszmenetben elvonultak a főparancsnok, Guillaumat tábornok előtt, aki a szemle után újra meggyújtotta a siremlékénél elhelyezett örökkécseszt és elhelyezte a siremléken azt a Rajna vízében megáztatott francia zászlót, amelyet a mainzi várkastély ormáról lekerült utolsó francia lobogó bevonása után, a csapatok elvonulása előtt, merített meg a Rajna vízében.

Ezzel egyidejűleg a jobboldali pártokhoz tartozó néhány fiatalember tüntetést rendezett a Place la Concorde-on a rajnai kiürítés miatt a kormány ellen. A tüntetők kiáltványt erősítették fel Strassburg szobrára és

éppen gyászfátyolt akartak kötni a szoborra, amikor a rendőrség közbelepett s megakadályozta a fiatalembereket tervük befejezésében. A tüntetőket bevitték a rendőrségre.

Berlin, július 2. Danzigból jelentik, hogy a danzigi szenátus mai ülésén Sahn elnök meleg szavakkal emlékezett meg a német nép örömmünepéről, a rajnai területek felszabadulásáról. Hangoztatta, hogy Danzig német lakossága is együtt örül a birodalom németjeivel a háború végleges likvidálása felett. Délben megszólaltatták Danzig összes harangjait.

— Az olasz kormány retorziókkal él az amerikai vámemelések ellen. Rómából jelentik: Az olasz kormány az amerikai vámemelések miatt retorziós intézkedéseket léptetett életbe. Legfontosabb ezek között az importgépkocsikra kirótt vám, amely kilogrammonként 3 és fél—4 lirával magasabb az eddigi vámtételeknél. Ezzel az amerikai autóttermelés Olaszországban teljesen versenyképtelenné vált. A lapok annak a véleményüknek adnak kifejezést, hogy a többi európai országok hasonló intézkedéseket foganatosítanak, hogy az amerikai importot távol tartsák.

Ismét fellángoltak az antiszemita zavargások

Constantin Danilo és társai öt napon keresztül rémületben tartották Bukovina zsidóságát

Câmpulung és Vama városokban napokon keresztül törték-zúzták a felheccelt parasztok. A cuzista égecsok véresre verték a câmpulungi vármegyei és rendőrprefektus. A hatóságok tehetetlenül nézték végig a rombolók munkáját

Danilo Máramarost is fel akarta dúlni, de Borsán letartóztatták

Sighet-Máramarossziget, július 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az a büzös közöny, amellyel a hatóságok az antiszemita agitátorok munkáját kísérték, nem maradhatott következmények nélkül. Cuzza professzor altisztjei vérszemét kaptak és ma már nem elégszenek meg a zsidóság elleni izgatással, hanem tömegeket szerveznek meg és véres excessusokba hajszolják a megtévesztett parasztságot. Jellemző, hogy azok a súlyos kilengések, amelyek az elmúlt napok során Bukovinában történtek, ugyanazzal a Constantin Danilóval állanak kapcsolatban, aki néhány héttel ezelőtt Máramaros békés lakosságát uszította a legszörnyetlenebb módon a zsidóság ellen, anélkül, hogy a hatóságok alkalmaszták volna vele szemben a törvény szigorát.

Danilót ismét letartóztatták

Bukovinából a jól végzett munka felémelő tudatával ismét Máramarosba próbálta áttenni székhelyét Constantin Daniló, a borsai csendőrség azonban ezúttal letartóztatta. A hangulat Máramarosban ismét rendkívül feszült és midőn a sorokat írjuk, még bizonytalan, hogy sikerül-e a hatóságoknak a feligazított tömegeket lecsendesíteni s Máramaros zsidóságát az agitációk súlyos következményeitől megmenteni. Az eseményekről alábbi tudósításunk számol be:

Munkában az agitátorok

A Câmpulung környékén levő falvak már hetek óta cuzista agitátorok járják be, akik zsidóság elleni támadásokra uszítják a falvak lakosságát. Az agitátorok élén Constantin Daniló jasi és Medrea kolozsvári diákok, valamint Berinde borsai görögkatolikus lelkész álltak. Az izgatók Câmpulungban és Vama városokban titkos üléseket tartottak, amelyen elhatározták a zsidók kiűzését és vagyonuk kisértetését. A határozat végrehajtására részletes tervet dolgoztak ki. Szombaton a szomszédos helyekről is számos antiszemita ágens érkezett a városkába. Vasárnap reggel az agitátorok elárasztották Vama városkát gyújtóhangu manifestumokkal és kampós keresztet festettek a házak falaira. A zsidóknak egy delegációja kereste fel a vármegyei prefektust, akit arra kértek, hogy tegye meg az intézkedéseket az esetleges rendbontások megakadályozására. A déli órákban a környéken levő falvakba kiküldött propagandisták ugyancsak visszatértek a városkába, kisebb-nagyobb parasztesportokat hozva magukkal. A cuzista agitátorok azt ígérték a parasztoknak, hogy a városban szét fogják osztani a zsidó lakosság vagyonát.

Megkezdődnek az excessusok

Délben a cuzisták felvonulást rendeztek a városka uccáin. Ez a demonstráció a legnagyobb rendben folyt le. Este 10 órakor azután megkezdődtek az excessusok. A cuzisták félreverték az ortodox templom harangjait, azután „le a zsidókkal” kiáltások kíséretében megindultak a városka uccáin. A zsidó üzletek kirakatablakait beverték. A tüntetők szakadatlanul azt ordították: — Akasztófára a zsidókkal!

A sötétség leple alatt

Egy zsidó cipészt súlyosan elverték. A szerencsétlen embert egy közelben tartózkodó őrmester mentette meg a biztos haláltól. A városka zsidó lakosságát irtóztos pánik fogta el. Legnagyobb részük lakásukból is elmenekült és a városon kívül kerestek menedéket. A rendőrfőnök megpróbálta feltartóztatni a tüntetők áradatát, de minden kísérletezése hiábavalónak bizonyult. A városka karhatalma gyöngye volt a tüntetők tömegével szemben. A cuzisták a város néhány hivatalos személyének közreműködésével dolgoztak. Megállapítást nyert, hogy azon idő alatt, amíg, szombat-vasárnapra virradó éjszaka az antisze-

mita ágensek a falragaszokat helyezték el, a városi villanyosművek megvonták az áramszolgáltatást a városkától és csak akkor lett ismét világosság, midőn az ágensek befejezték munkájukat. Az is egészen különös, hogy a cuzisták több ízben félreverték a templom harangjait a zsidó lakosság merémítésére, anélkül, hogy az egyházi hatóságok ezt megakadályozták volna.

Câmpulung a következő állomás

Hétfőn reggel az agitátorok hatalmas számú paraszttömeg élén elindultak Câmpulungba, a megye székhelyére. A csapat élén Daniló és egy Berciu nevű tanító haladtak.

A câmpulungi pánik

A zsidó lakosság megrémülten értesült a cuzista banda közeledéséről. Egyesek autókban és kocsiokban elmenekültek a városból. Leírhatatlan pánik keletkezett. Az összes üzletek ablakait beverték. A cuzisták tüntető felvonulást rendeztek a város uccáin. A zsidó lakosok házainak ablakait beverték. Irtóztos tumultus keletkezett. A városnak olyan kinézése volt, mintha forradalmárok tartottak volna hatalomban. Dr. Pacuraru megyei ügyész és dr. Cobilasci rendőrfőnök megpróbálták lecsillapítani a dühöngő és romboló tömeget, de eredménytelenül. A tüntetők nem engedték őket szóhoz jutni. Különösen Constantin Daniló volt elemében. A két hatósági vezetőt a szó szoros értelmében lehurrogták. Ilyen felkiáltások hangzottak el:

- Zsidó bérencék vagytok!
- Megfizettek benneteket!
- Akasztófára a zsidókkal!

Megverik a prefektusokat

A Dimineata értesülése szerint úgy a vármegyei prefektust, mint a rendőrprefektust megverték a cuzisták. A prefektus Csernovichól és a szomszédos városokból kért segítséget. A csernovichi hadtestparancsnok több század katonát küldött Câmpulungba a rend helyreállítására.

A Câmpulungban és Vamaban szétzúrt manifestumokat Corneliu Zelea Codreanu írta alá. Különösen tragikus volt a vama zsidók helyzete. Pénteken este tizenegy órakor hírtelen kialudtak a városka villanylámpái. Ugyanabban a pillanatban megszólaltak a templomok harangjai. A zsidó lakosságot irtóztos pánik fogta el. A zsidók házait kövekkel bombázták a tüntetők. A riadalmat és a pánik-hangulatot csak növelte az, hogy az egész városkára vak sötétség borult. A cuzisták nem elégedtek meg az ablakok beverésével, hanem behatoltak Milrand kereskedő lakásába és véresre verték.

Hétfőn reggel csaknem három ezer paraszt gyűlt össze Vamaban a câmpulungi felvonulásra.

Bucuresti—Bukarest, július 2. Ujabb jelentések szerint dr. Pacuraru câmpulungi vármegyei prefektus, akit a cuzisták földreterítették és összerugdosztak, komolyabb sérüléseket szenvedett. Cobilasci rendőrfőnököt egy kődobás érte a fején és azonnal elborította a vér. Feleségét, aki a rendőrfőnök segítségére sietett, ugyancsak megverték a cuzisták. A szerencsétlen asszonyt ájultan szállították el lakására. Suceaváról három autóbuzson csendőrök indultak el Câmpulungra.

Daniló ismét megjelenik

Sighetul-Marmatiiei—Máramarossziget, július 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Dr. Moldovan Valér erdélyi tartományi igazgató ma délelőtt 11 órakor Máramarosszigetre érkezett. Körülbelül ugyanabban az időben ismét Máramaros megye területére lépett Constantin Daniló. Máramaros megye és különösen a sokat szenvedett Borsá falu zsidósága mély megdöbbenéssel értesült Daniló

megjelenéséről. Borsán az utóbbi napokban ismét feszültté vált a hangulat. Berinde és Dumitrescu lelkészek, akik az elmúlt zavargásokban is vezető szerepet tölthettek be, néhány nap óta Jasi-ban tartózkodnak. Berinde, aki a bukovinai zavargásokban is részt vett, kedden este visszaérkezett Borsára és azonnal megbeszélésre hívta egybe a falu tanítóit, akikkel közölte azokat az utasításokat, amelyeket ő Zelea Codreanutól az antiszemita agitációkra vonatkozólag Jasi-ban kapott. A borsai csendőrs vezetője, tudomást szerezvén a dolgról, megvette az előkészületeket. Mindenekelőtt is jelentést tett dr. Juga Gábor vármegyei prefektusnak.

Letartóztatják a diákegyesület vezetőit

Kedden délután négy órakor autón Borsára érkezett Constantin Daniló. Kiséretében voltak egy jasi egyetem tanár, valamint Medrea kolozsvári diákegyesület vezetője. Minthogy Constantin Daniló ki van tiltva Máramaros megye területéről, a csendőrmester letartóztatta a diákegyesület és a csendőrségi épületében őrizetbe vette. Ezzel egyidejűleg jelentést tett Juga vármegyei prefektusnak.

Szankciókat ígér a belügyminisztérium

Bucuresti—Bukarest, július 2. A belügyminisztérium hivatalos kommunikét adott ki a bukovinai zavargásokról. A kommuniké azt állítja, hogy Berinde, Daniló és Medrea cuzista agitátorok zavargásokat akartak provokálni, a hatóságok közbelépése azonban megakadályozta az események elfajulását. Kisebbségi incidensek történtek csupán. Az agitátorok egy részét letartóztatták, másrésze

Uj kedvezmény vendéglátásban. Ezen lap előfizetőinek meglepedésére nyújtott 20% kedvezményt szobaárainkból 10% kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menüt kivéve) módunkban van az UJKELET kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni. Magyar Kir. Operaház Nemzeti Színház Kamaraszínház előadásaira szóló mérsékelt árú jegyeket. Tekintettel a nagy keresletre, kérjük szoba-és színházjegy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni. PARK SZÁLLODA Budapest szemben a Keleti pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltés.)

aki azonnal közölte a letartóztatás hírért dr. Moldovan Valér tartományi igazgatóval. A tartományi igazgató további utasításokért táviratilag fordult Vaida belügyminiszterhez.

A borsai zsidóság körében pánikszerű hangulat uralkodik. Berinde és Dumitrescu lelkészek ugyanis ismét félreverték a harangokat a polyánai templomban és máris hatalmas paraszttömeget gyűjtöttek össze, amely tüntet a falu uccáin és követeli Daniló szabadlábra helyezését. Minden pillanatban attól tartanak, hogy a tüntetők megrohanják a csendőrségi épületet. A borsai zsidóságnak egy delegációja érkezett ma este hét órakor Máramarosszigetre, hogy kérje Moldovan tartományi igazgatótól a szükséges óvintézkedések megtételét.

ellen elfogatási parancsot adott ki a csernovichi főügyész. A belügyminisztérium Dumitrescu vezérfelügyelőt küldte ki az események felülvizsgálására. A kommuniké nem számol be arról, hogy kik azok az agitátorok, akik letartóztatásban vannak. Mindenesetre jellemző, hogy a belügyminisztérium jelentélen incidenseknek minősíti a történeteket.

Leégett a temesvári Friedrich-gépgyár

Timisoara—Temesvár, július 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap este fél tíz órakor eddig kiderítetlen okokból kigyulladt az állomással szembeni Friedrich gépgyár asztalosműhelye. A lángok percek alatt átesaptak az egész épület-

re. Két óra alatt az irtóztos hőségben az egyemeletes nagy gyár teljesen leégett. A tüzoltók hiányos felszerelésük miatt tehetetlenül állottak. A többmillió kár biztosítás útján megtérül.

Anglia kivonul Mosszulból

London, július 2. Az angol és az iraki kormányok szövetségi és barátsági szerződést írtak alá, amely Iraknak a Népszövetségre való felvétele napján lép hatályba s amelynek főbb pontjai a következők: Irak teljes függetlenségének elismerése, az Irak és Anglia közti előző szerződések hatálytalansítása, Angliának Irakkal szemben vállalt mandátumkötelezettségének a szerződés érvényességével való megszűnése; a szerződés érvényességének napjától számított 5 éven belül az angol haderők Hinaya-

ból és Mosszulból kivonandók, de Anglia három repülőbázist vett bérbe az Eufrát és a Shatt-Al-Arabtól nyugatra, amelyeket külön iraki haderők őriznek Anglia költségén. A szerződés hatálya 25 év az életbelépéstől számítva, de 20 év múlva bármelyik fél kérésére tárgyalások kezdeményezhetők a birodalmi közlegények biztositó új szerződés megalkotása végett. A két fél közti vitákat a Népszövetség dönti el. Mindkét hatalom egymás udvarához diplomáciai képviselőket küld.

Az Interimáris bizottság felére redukálta Kolozsvár város tisztviselőinek lakbérilletményeit

Cluj—Kolozsvár, július 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári városi tisztviselők meglehetősen kevés fizetésükhöz ezideig minden hónapban bizonyos lakbérilletményeket kaptak. Az ehavi fizetések kiutalásakor az a kellemetlen meglepetés érte a tisztviselőket, hogy a szokásos lakbérpótlékoknak csak felét kapták meg. Érdeklődésünkre

Tuffli alpolgármester kijelentette, hogy ez azért történt, mert a Comisiunea Interimare 50 százalékos lakbérilletmény-redukciót határozott el. A rendelkezés, különösen a kisebbfizetési hivatalnokokat, valóságos katasztrófálisan érinti. Értesüléseink szerint az érdekeltek me morandumban fogják kérni a sérelmes intézkedés visszavonását.

ról

Dudley Ward

lyné vagy walesi herceg egyszerűen: Mrs. esetében törvényes feleségnek, aki ezután újabb házasságot.

határozta el magát, tovább walesi herceg rományosa. Le kelle-őrül és ez nagyon lenne szükségessé. De venné feleségül Mrs. akkor már szabad, van volna megszüntet- baráti kötelezetkeit, a- hoz fiúzik. És a körül- ritik erre a lépésre a Jelenleg senki sem hogy mi az angol nép teenek, a mosolygós, megnek a jövője.

he kisért

1

zázötvenedik

s gyaloghíntó, mint- ezné, hogy a császár- teit nézte meg utol- gyta a palotát. Kö- szalon vitrinekkel és utána — talán ez — a kínai szalonban lon egy színelőadás rákkal. Mellette né- tszet, valamennyi a a császárné udvarát

sebb ceremóniáknál életben használatos toalett és háztartási szelhalmozva a kiállí- delkezésre bocsátott olyanok, amelyeket sznált és mind úgy, ig használatban vol- kiállítás, ez egy da- erézia udvarának és ötti Bécsnek élete... odaülne a spinethez, a látogatók lármája s minden tipikusan

gatói a legjobb bécsi rnak-kelnek semmin természetesnek ta- y, ahogy van. Szinte császárné, akinek most néhány hétre it, odainvitálja őket z, hogy félórát el- megigyanak egy omlás kuglóffal a rvizéből.

lenes törvényt foga- tament. Párizsból je- ól jelentik, hogy a neidens nélküli ülés- ommunista agitáció sára irányuló kor- parlament 23 kom- e közül többen az ták magukat.

elt

intézete ORADEA arányokban folytatja. bős és tápláló étkezés. ti tanfolyam. ár megkezdődött.

Egyiptomi csapás

Írta: C. Z. Klötzel

Alexandria, június havában Alexandria kikötőjében három nap óta horgonyt vetett a Lloyd Triestino „Wienna” nevű gőzöse. Menetrendszeri kedden délelőtt be velünk a kikötőbe és menetrendszerűen szombat el fogja hagyni Alexandriát. Közben üresen és elhagyatottan lóbaltatja magát a hullámokkal — egyetlen utassal a fedélzeten. Ez a „kényszerutas”, egész nap egyebet sem tesz, minthogy az elhagyatott fedélzeten fel és alá fut, mint kalitkájában a vad, egyik hajósjátszótól a másikhoz megy, Cooekhoz küldi őket, eszközölkék ki, hogy ő is le szállhasson.

Semmi sem használ!

Ha csoda nem történik, akkor holnapután a Wiennával vissza kell majd hajóznia Triestbe. Ennek az országnak egyébként kedves és figyelmes tisztviselői, akik jól tudják, milyen hasznót jelent az idegenforgalom szempontjából az előzetesség, ezzel az emberrel szemben könyörtelenek.

Vajon mit követett el a szerencsétlen? Az utlevélben ugyanis nincsen egyiptomi vízum, csak beutazási engedély: „for transshipment only”. Ő maga, továbbá az európai hatóság, amely ezt kiállította, végül a hajózási társulat illetékes tisztviselője, mindegyik azon a véleményen volt, hogy ez az engedély feljogosítja őt arra, hogy Alexandriában partraszállhasson és vasutal a leggyorsabb úton Palesztinába utazhasson.

Délután három órakor Alexandriában voltunk. Ha a Palesztinába készülő utas partraszáll, akkor éjjel három órakor már a határon túl lehetett volna. A kikötői hatóság komiszáriusa azonban azon az állásponton van, hogy a „transshipment” kifejezést szó szerint kell venni. E szó pedig jelenti: az egyik hajóról a másikra való átszállást. Mint-hogy ezidőszereint Alexandriában nem kötött ki gőzös, amely a palesztinai partok felé igyekszik, a Wienna kénytelen a boldogtalan embert megtartani fedélzetén. Minden valószínűség szerint szombattig aligha fog befutni egy ilyen hajó, a Wienna tehát kénytelen őt visszaszállítani Triestbe, kivéve, ha a rendőrség megengedi, hogy valamilyen palesztinai hajót ott, a rendőrszobájában bevarjon.

Vajon miért nem adnak ennek az embernek egy egészen rövid lejárta átutazási vízumot?

Azért, mert litván. Ha lengyel, lett, esztlandi, röviden bármely egykori orosz határállam alattvalója lenne, szintén nem kapná meg. Mert Egyiptomnak védekeznie kell a bolsevizmus ellen, ez pedig a régi, jó keleti módon történik: ugynevezett „cordon sanitaire” — egészségügyi zárlat — által.

Magam sem hittem volna az utitársam elleni bolond rigorozitásban, ha nem lettem volna meggyőződve ártatlanságáról és ha magamnak nem lettek volna ebben a tekintetben tapasztalataim. Amikor ugyanis Berlinben az egyiptomi konzulátuson kértem a vízumot, kijelentették, hogy csak a kairói minisztérium hozzájárulásával adják meg, mert utlevélben van egy orosz és lengyel átutazó vízum és ez a tény elég ahhoz, hogy az egyiptomi vízumot miniszteri engedéllyel tegyék függővé. Hiába bizonyítottam be pecséttekkel, hogy Oroszországban mindössze három napot töltöttem és pedig Batum és Baku között, Lengyelországban pedig még csak 24 órát sem voltam: mindössze átutaztam Danzig felé. Hiába hivataloztam arra, hogy Franciaország és Anglia kormányait nem lehetett megfélemlíteni ezekkel a kompromittáló vízumokkal, mert ők megengedték, hogy Palesztinába, Szíriába, sőt Indiába utazhassam. Mi sem használ! Rendelések vannak és ezek előírásai szerint lehet csak a külügyi képviselőknél eljárni. Az egyetlen dolog, ami megkímél attól, hogy Egyiptomba írják és kérelmeznek, az, ha egy új utlevélt váltók. Az új passzusban az ominózus vízumok hiányoznának, a bolsevik infekció illata hiányozna belőle. Az ilyen szűzi utlevélbe örömmel tűnik bele az egyiptomi vízum pecsétjét.

Elvi okokból mellőztem a vízum ilyen megszerzését. Végül az egyiptomi konzul megelégedett egy német birodalmi hatóságnak az ajánlatával és megadta a vízumot. Egy ruhrvidéki nábob hasonló esetét mondták el nekem. Ez az iparbárá néhány hónapra Luxorba akart utazni. Minthogy üzleti összeköttetésben van Lengyelországgal,

az utlevélben volt egy lengyel vízum. Tehát Kairóban kellett volna megtudakolnia, adható-e vízum ennek az embernek. A ruhrvidéki nábob erre kijelentette, hogy közzöni szépen, de ha ahhoz, hogy Assuan és Kairó között a pénzt elköltse, miniszteri engedélyt kell szereznie, akkor lemond az élvezetéről. Elvégre van még hely a világon, ahol az ember jól és drágán élhet.

Az egyiptomi kormány bizonyára azal indokolja rendszabályait, hogy más országok is bevándorlási korlátozókat, utlevélnehézségeket támasztanak. Az államnak ezt a védekezését elvben nem is lehet kifogásolni, de nagyon fontos mégis, hogy a világon végre érvényre jusson a nagy emberi szabadságjog: a szabad költözködés. Es a legkevesebb, amit ennek a jognak a nevében kérni lehet, az, hogy az államok ezt a jogot az ésszerűség, nem pedig a kényelmesség szempontjából kezeljék. Ahogy Egyiptom csinálja a dolgokat, (mellesleg a többi államok sem csinálják jobban), az egész nem egyéb bosszantó bohózatnál. Ha egy bolsevik politikai célokból Egyiptomba akar utaz-

ni, egész biztosan fog szerezni olyan utlevélt, amely minden tekintetben megfelel a hivatal urainak. Akinek egy lengyel átutazási vízum van a passzusában, valószínűleg nem bolsevik, mert hiszen Lengyelország ép olyan buzgón akarja kiirtani a bolsevikieket, mint Egyiptom. És az angol kormány, ha valakinek beutazási engedélyt adott a palesztinai letelepedésre, annál az egyiptomi kormány minden különösebb rizikó nélkül megteheti, hogy az „only for transshipment” jelzés ellenére folytat-hassa utját a vasuton Palesztina felé.

Jó lenne, ha a minisztériumokban és a rendőrségeknél alkalmazott urak azon törnék a fejüket, hogyan lehetne legjobban szolgálni az állam érdekeit a korlátozások minimumával. Méltatlan és lehetetlen állapot, hogy egész népcsoportokat bépkölkösöknek tekintsenek, mert Szovjetországnak közelében lévő államokban élnek. Minden államnak megvan a joga, hogy bolsevikieket ne engedjen területére. De akkor legyen szíves és válassza ki a bolsevikieket a nem bolsevikiektől.

Megnyílt Fisch Böske

kézimunka szalonja Cluj, Str. Gh. Barilju (volt Malom-utca)

16

Filék készen és rendelésre, Fehérnemű himzés. Kézimunka előnyomda. Csipkebevarrás. Montirozás.

Egyiptomi csapásnak kell neveznem ennek az országnak utlevélintézkedéseit. Nagy kár, hogy ez az egyiptomi csapás Európa majdnem minden országában el van terjedve.

Két repülőgép összeütközött a galaci repülőtér fölött

A pilóták súlyosan megsérültek

Bucuresti—Bukarest, július 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). A galaci katonai repülőtérén súlyos kimenetelű repülőszerencsétlenség történt. A délelőtti órákban Popescu őrmester gyakorlatot végzett a repülőtér felett kisebb va-

dásrepülőgépen. Mintegy félóra repülés után leszállni készült. Siklórepülésre állította be gépét és a leszállásnál váratlan fordulatot vett gépével, amely ennek következtében összeütközött egy éppen abban a pillanatban felszálló

Fockergéppel, amelyet Chiriac őrmester vezetett. Az összeütközés irtózatos erejű volt. Mindkét gép teljesen össze-rocsolódott. A két pilótát életveszélyes sérülésekkel szállították be a katonai kórházba.

A kormány monopolizálni akarja a gabonakivitel

Madgearu ma értekezletre hívta a gabonaexportőröket és ismerlette előttük a kormány terveit

Bucuresti—Bukarest, július 2. Románia gabonaexportőrei között nagy izgalmat és nyugtalanságot váltott ki az a hír, hogy a kormány állítólag monopolizálni akarja a gabonakivitel. Mint ismeretes, a kormányköröket már hónapok óta foglalkoztatja a romániai mezőgazdasági válság megoldásának kérdése. Különösen a gabonakivitel ilesztő mérvű hanyatlása képezte beható vita és megbeszélések tárgyát. 1929 augusztusától mostanáig mindössze 333 ezer mázsa buzáat exportált Románia a 27 millió 150 ezer mázsát kitevő termésből. Nem biztatóbb a kukorica kivitelének helyzete sem. A 63 millió mázsát kitevő termésből a fenti idő alatt alig 5 millió 223 ezer mázsát exportált Románia ilyen körülmények között a kormány szükségesnek látta sürgősen közbelépni a gabonakivitel fellendítése érdekében, annál is inkább, mert a jelenlegi stagnálás nemcsak a költségvetési egyensúlyt fenyegette, de súlyosabb következményeket vonhatott volna maga után az egész ország gazdasági életére.

A gabonakiviteli illetékek leszállítása volt az első lépés a külkereskedelem fellendítése érdekében. Ezzel egyidejűleg a kormány a parlamenti szesz szio utolsó napján minden vita nélkül és minden feltűnés elkerülésével egy rendkívüli fontosságú törvényjavaslatot szavaztatott meg. A javaslat felhatalmazza a kormányt arra, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a gabonaexport irányítása és ellenőrzése érdekében.

A törvény alapján Madgearu iparügyi miniszter ma délelőtt magához kérte a bukaresti gabonaexportőröket és hosszabb exponéban ismertette előttük a mezőgazdaság súlyos helyzetét. Majd rámutatott a gabonakivitel pangásának belső és nemzetközi okaira. Madgearu hangsúlyozta, hogy a kormány sürgősen oda akar hatni, hogy az ország határai megnyíljanak a román gabonatermékek kivitele számára.

A válság megoldására három módozatot sorolt fel Madgearu miniszter,

kijelentette azonban, hogy a kormány együtt kíván dolgozni a gabonaexportőrökkel és azt a megoldást fogja magáévá tenni, mely az ország érdekeinek legmegfelelőbb.

A három módozat a következő volna 1. Központi gabonakiviteli hivatal létesítése, amelynek feladata, hogy összpontosítsa, irányítsa és ellenőrizze a gabonakivitel. Ezen hivatal vezető-ségében helyet foglalának egy a termelők, mint az exportőrök és gabonakereskedők képviselői.

2. Egy gabonabeszerezési szindikátus létesítése, amely összpontosítaná és racionalizálná a gabonabevásárlást és így jelentős kiadásoktól szabadítaná meg a termelőket.

3. A gabonakivitel monopolizálása. A gabonaexportőrök az audienca után azonnal összeültek, hogy Madgearu proppozícióival szemben észrevételeiket megtegyék.

Bucuresti—Bukarest, július 2. A CFR vezérigazgatósága ma délelőtti ülésén foglalkozott a kormány gazdasági bizottságának a gabonatermékek szállítási tarifájának leszállítására vonatkozó indítványával. A CFR hozzájárult ahhoz, hogy a kivitelre kerülő gabonatermékek, a buza és a bab kivételével, a jelenleg megállapított kiviteli tarifánál 10 százalékkal olcsóbban szállítsák. Ez a rendelkezés 1930 augusztus 1-ig marad érvényben.

Meglepő fordulat a Felderber-féle megvesztegetési perben

Az elitét schimbásokat felmentették és azonnal szabadlábra helyezik. Az elsőrendű vádlottak számára új tárgyalás lesz Bukarestben

Cluj—Kolozsvár, július 2. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint jelentettük, a Felderber-féle megvesztegetési per újrafelvételé ügyében mára ígérte az ítélethozatalt a legfelsőbb katonai tanács. A tanács ma délelőtt hirdette ki ítéletét, amely a szenzáció erejével hatott. A legfőbb katonai tanács felmentette az összes schimbás elitélteteket és elrendelte szabadlábrahelyezésüket. A tanács arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem lehet őket megvesztegetésért elítélni, mivel ők csak a tisztelt kérésére adták a kisebb-nagyobb pénzüsségeket. Az elsőrendű vádlottak számára viszont Bukarestben új tárgyalást tüztek ki. Ezen a tárgyaláson Felderberg alezredes is szerepelni fog, azonban nem mint vádlott, hanem csupán mint informátor.

A legfelsőbb katonai tanács határozata nagy szenzációt keltett városzerte, mivel a legjobb esetben is mindenki csak a per újrafelvételét remélte, nem pedig a schimbás elitélteték azonnali szabadlábra helyezését. A hír Kolozsvárra a kora délutáni órákban érkezett meg. Megérkezett a legfelsőbb katonai ta-

nács határozata a kolozsvári hadbírószághoz is, amely a rendelkezés értelmében már a mai napon szabadlábra helyezik a már több hete letartóztatásban lévő ifjakat, akik természetesen igen nagy örömmel és meglelégedéssel fogadták a váratlan rendelkezést, amely azonnal visszaadja szabadságukat.

Ugyanekkor nagy örömmel fogadták a váratlan határozatot az elsőrendű vádlottak, Cristea kapitány, Maceeanu és Anton főhadnagyok, akik erősen remélik, hogy a bukaresti tárgyalás alkalmával a most kimondott ítéleteket le fogják redukálni, ugy, hogy továbbra is tagjai maradhatnak a román hadseregnek.

Saját orvosa mondja hogy egyedül csak „OLLA” a megbizható óvszer! Ne fogadjon el utánzatot

magasabb életstandard országok érzik leg-millió munkanélküli millió. Németország 2 kanélküli tömege a berendezkedés típusa betegsége. A munkások a bérükből, mert az állami munkások segélyezik őket. Ebben vagy Belgium. A munkanélküli, annak nem hogy ott jobban dolacionalizáltak a gyárvan munkabérek sok. Nem is beszélve az a munkás realbére az angol és a német az, hogy az angol és egytíz részre munkatöbbit kilenctized, a ság zóme, sokkal jobbnia, vagy a belga et és angol munkás van a béréből, mert azt van hónapokig munkanélküli selelőzozza tiszszerymagas és szociális

erejében beállott válgilagválságot honészetesen növeli a kámát, mert éppen az új vállalkozások vannak felszíni a millióit.

gválság súlyosabb, inte látszott és nhatása alól a román vonhatja ki magát.

Közepén a Zsidó Naptár

szes erdélyi és ggekhez adataik desére

ányosság pótlására idő Könyvbarátok elhatározta, hogy a 91-es évvel megáládi naptár rendvan könyvet akar a k Társasága, amely lis és szépirodalmi feltétlenül megögyen majd minden an.

naptár egyik legstóriai dokumentu, amelyben az erd hitközségekkel Ebben a részben a kívánja az egyes zésének idejét és dősnék történetét, l létesített, vagy nyek leírását, a hit egét és fobb tételélenleg hivatalban sorát. Ezeket az csak maguktól az l kaphatja meg a Társasága, amely illetékeseiket, hogy esetleg fényké-sőbb július 10-ig a Cluj, Str. Baron L. szíveskedjenek. ut díszes kiállítás-át augusztus köni. Azok, akik ju-e a Zsidó Könyv-va, félőron fogják t, amelynek bolti 0—80 lej lesz.

Indhalalig lej

88—lej) T könyvosztályában — lei portó)

Övidáru

9. szám.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marjón Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő Str. 11. I. emelet.
Cikkeink átnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Meleg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint mérsékelt meleg és helyi zivatarokra hajló időjárás várható. A hőmérséklet Budapesten ma délelőtt 26° Celsius.

— Az újságírószervezet kolozsvári csoportja megválasztotta delegátusait a nagyváradi kongresszusra. Az Erdélyi és Bánági Kisebbségi Újságírószervezet kolozsvári csoportja tegnap este taggyűlést tartott, amelynek legfontosabb programpontja a július 6-án Nagyváradon tartandó újságírókongresszus delegátusainak megválasztása volt. A delegátusok a kolozsvári újságíróársadalom nevében vesznek részt a kongresszuson és személyenként öt-öt szavazatot képviselnek. Kolozsvárról a következő szervezeti vezetőségi tagok és delegátusok vesznek részt a kongresszuson: Dr. Krenner Miklós, Szász Endre, Szentimrei Jenő, dr. Ligeti Ernő, dr. Lakatos Imre, dr. Zagoni István, Végh József, Halász József, Olajos Domokos, Tamási Áron, Karádi Nagy Lajos, Kómvics Lajos, Szabó Imre, dr. Gara Ernő, Walter Gyula, dr. Sulyok István, dr. Erőss Vilmos, Salamon László, Hoffer Géza és Kasztner Rezső.

— Indig Alfréd hangversenye. Indig Alfréd, a kolozsvári származású világhírű hegedűművész szombaton este tartja meg egyetlen kolozsvári hangversenyét. Indig, aki rendszerint minden nyáron meglátogatja Kolozsvárt, ezúttal csak pár napra jöhetett le, de nem tudott kitérni nagyszámú híveinek kérésére elől, hogy legalább egy estén át gyönyörködtesse művészetével a kolozsvári közönséget. Indig a kitűnő Molnár Irma, a jeles tehetségű zongoraművész nővére társaságában tartja meg szonataestjét, amely teljesen új oldalról mutatja be művészetét. Indig Alfréd és Molnár Irma hangversenye a katolikus gimnázium dísztermében szombaton este fél kilenc órakor veszi kezdetét.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűviz szabaddá teszi a vérkeringést és emeli a gondolkodó- és munkaképességet. Beható kórházi kísérletek folyamán bebizonyult, hogy a Ferenc József víz szellemi munkásoknál, neurastheniás emberekkel és betegeskedő asszonyoknál rendkívül jótékony hatású gyomor- és béltisztító szer. A Ferenc József keserűviz kapható gyógyszerárakban drogeriákban és fűszerüzletekben.

— Moszkvából Párizsba szökött a szovjetpropaganda kelet-európai megszervezője. Párizsból jelentik: Agebekow, a szovjetpropaganda görögországi, egyiptomi és törökországi megszervezője Moszkvából a francia fővárosba szökött. Agebekow kijelentette, hogy a hozzá intézett felhívások ellenére sem akar visszatérni Oroszországba és közelebbről leleplezi a szovjet keleti propagandamunkáját, amellyel már nem tud egyetérteni.

— Sulyos elgázolás a Malom uccában. Szerdán reggel 7 órakor sulyos autógázolás történt a Malom uccában. A százas számú, Fekete Ferenc által vezetett taxi ráfutott a uttesten keresztül haladó Miran János 19 éves biciklistára és oly sulyosan elgázolta, hogy a fiatalembernek a jobb felső lábszára eltörtött. Ezenkívül a mellén is sulyosabb sérüléseket szenvedett. Az eszméletlen fiatalembert a gyorsan kihívott mentők a klinika sebészeti osztályára szállították, a soffört elővezették a központi rendőrségre, ahol azonnal bevezették a szokásos eljárást.

— Dawes tábornok visszavonul a diplomáciától. Londonból jelentik: Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint Dawes tábornok, az Egyesült Államok londoni nagykövete visszavonul a diplomáciától és a jövőben újra az amerikai belpolitikának és a gazdasági életnek akarja szentelni tevékenységét. Newyorkban különféle kombinációk vannak Dawes utóda személyét illetően, de a hirt hivatalosan nem erősítik meg és a londoni nagykövet állítólag megtörtént lemondását sem hozták még nyilvánosságra.

— Az osztrák köztársasági elnök autókarambolja. Bécsből jelentik: A szolgálati uton távollevő Miklós szövetségi elnök autója tegnap délután háromnegyed öt órakor Sankt Pölten közelében egyik utkereszteződésnél összeütközött egy bérautóval. Az elnök sértetlen maradt, de a bérautó utasai megsebesültek és a gépkocsi összetört.

— Pusztulnak a gólyák. Berlinből jelentik: Az oldenburgi ornitológiai egyesület, amely évek óta figyeli a gólyák életét, megállapította, hogy a hosszalábú állatok feltűnően fogytak. Az okot még nem tudják, de megfigyelték, hogy vannak gólyacsaldók, amelyeknél három év óta nem voltak fiókák. Az egyesület tapasztalata szerint 1927-ben 87 gólyacsaldó 257 fiókat költött ki; 1928-ban a születések száma 218-ra csökkent.

— Nemzeti temető rendeztek Rómában egy olasz hadnagynak, aki orgyilkosság áldozata lett Albániában. Rómából jelentik: Ghesti, az Albániában orgyilkosság áldozatává lett olasz hadnagy földi maradványait Durazzóból olasz hadihajón Bari kikötőjébe érkezett, majd a koporsót hozó vagon befutott a római pályaudvarra. A koporsót a kormány képviselőiben a hadügyminiszter fogadta. Ott volt Albánia római követe is. A koporsót diszkrét frontja előtt tették gyászkoosra, melyet elborítottak a koszorúk, köztük Zogu albán király koszorúja.

— Épül a világ legnagyobb repülőtere Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államokban huszszor annyi repülőter van, mint Európában. Most kezdtek meg a világ legnagyobb légi kikötőjének építését, amely 25 millió dollárba kerül. A gigantikus légi kikötőnek katonai jellegű lesz és San-Antoniótól 26 kilométernyire a Randolph-Fielddel létesítik. Több, mint 10 épületet, színházat, kórházat, az alkalmazottak gyermekei számára iskolát, gimnáziumot, sportteret fog magában foglalni. Nevét kegyeletről Randolph M. William kapitánytól nyerte, aki 1928-ban lezuhant és életét vesztette.

— Bikszád gyógyfürdő! Erdély Karlsbadja, a hurutosok Mekkája, nyitva június 1-től. Ivó kúra, inhalatorium. Hidrogén-szulfid. Szén-savas fürdők. Állandó fürdőorvos. Gyógy- és zenédíj nincs. Napi pensio 240 lej. Rituális vendéglő. Vasút, posta, távirda helyben. A Bikszádi víz a legjobb érvényes konyhasós savanyuvíz. Borral, vagy gyümölcslével kellemes üdítő ital. Gyomorégést azonnal megszüntet, emésztést elősegít. Prospektust díjtalanul küld a fürdőigazgatóság: Baia-Bicsad, jud. Sätmar.

— Játék közben vízbe fullt egy gyalui kiskgyerek. Nagy György három éves gyalui fiúcska tegnap délután több hasznos kora pajtasával buvócskát játszott szüleinek a Szamos közvetlen közelében lévő gyümölcsös kertjében. Hogy ne kápják meg hamar, a kiskfiu egy, a víz mellett álló évszázados fa mögé akart megbujni. Szerencsétlenségére a talaj csuszos volt, ahogy le akart guggolni és elhelyezkedni, elvesztette lábát a földet és velőtrázó sikoltással behullott az esőzésekől áradt Szamosba. A pajtasok, előfutva, rémülten nézték a kis társuk vergődését a dagadt hullámmal. Majd segítségért kiáltottak, az előfutó szülők azonban már csak holttestét tudták kifogni a szerencsétlen kiskgyereknek. A tragikus esetről a gyalui esendőség jelentést küldött az ügyben vizsgálatot levezetni illetékes kolozsvári ügyésszékhez. Az ügyésszék megtette az ilyen ügyekben szokásos intézkedéseket.

— Dr. Hatiegan Gyula lett a kolozsvári egyetem új rektora. Ma választotta meg a kolozsvári Ferdinánd tudományegyetem új rektorát. Az egyetemi tanács választása értelmében az 1930-31-es tanévben dr. Hatiegan Gyula professzor fogja ellátni a rektori teendőket. Prorectornak dr. Racovita Alexandru professzort választották meg.

— Vajda belügyminiszter új kabinetfőnöke. Vajda Sándor belügyminiszter dr. Sorban Vilmost nevezte ki kabinetfőnökének, aki nemrégiben doktorált a kolozsvári egyetemen. A fiatal Sorban dr. Sorban Vilmosnak, Dés város egykori polgármesterének fia.

— Könnyű repülőgéppel indul óceánrepülésre egy angol pilóta. Londonból jelentik: Ottawából jelentik, hogy Eighton angol repülő könnyű repülőgéppel július tizedikén megkísérli az Atlanti óceán északi utvonalaának átrepülését. A pilóta utjára 150 gallon üzemanyagot visz magával Európába.

— Eltiltották az indiai bankoknak, hogy pénzt utaljanak ki a hindu nacionalista szervezeteknek. Londonból jelentik: Lahoreból jelentik, hogy a tartományi kormányzó a kerület összes pénzügyintézetének a legszigorúbban eltiltotta a törvényen kívül helyezett nacionalista kongresszusi hindu szervezetek részére történő pénzkifizetéseket. A rendelet betartásáért a bankok igazgatói személyükben felelősek. Tilos banküzletet kötése a nacionalista hindu szervezetek tagjaival is.

— Demokrata szenátorok az Unió részére követelik a Délsark birtokjogát. Washingtonból jelentik: Demokrata szenátorok részéről javaslatot terjesztettek Hoover elnök elé, melyben felkérték, hogy a Byrd délsarki expedíció által bejárt délsarki területre követelje az Egyesült Államok birtokjogát.

— Az amerikai sportszövetség megváltoztatta a boxmérkőzések szabályait. Newyorkból jelentik: A sportszövetség megváltoztatta a boxmérkőzések szabályait. A jövőben szabálytalan mélyütések címén senkit sem fognak diszqualifikálni s szabálytalan ütés esetén csak azt az egy menetet semmisítik meg, amelyben a szabálytalan ütés történt, de a mérkőzést egyébként tovább kell folytatni. A boxolók ezentúl a mérkőzésekben védővelel felszerelve fognak kiállni a ringbe.

— Véres verekedés volt a berlini közsegőtanács ülésén kommunisták és kampökereszek között. Berlinből jelentik: A közsegőtanács ma éjszakai ülésén a nemzeti szocialisták és a kommunisták között több heves összecsapás történt. Lippert dr., nemzeti szocialista közsegőtanács tag néhány perere távozott az ülésteremből, de a kommunisták követték és az előcsarnokban rárohantak, földre tepertek és ütlegetni kezdtek. A dulakodás zaja miatt az ülést fél kellett függeszteni és a közsegőtanács tagok az előcsarnokba nyomultak, ahol a verekedőket szétválasztották.

— Állami támogatással alakult meg a japán Zeppelin-társaság. Tokióból jelentik: A japán Zeppelin-társaság állami támogatással alakult meg és az a szándéka, hogy légi összeköttetést létesítsen Japán és Amerika, valamint Japán és Európa között. A társaság befizetett alaptőkéje 120 millió yen. Három egyenként hatvan utas szállítási alkalmas léghajót fognak építeni, amelyek a rendszeres forgalom felvétele után öt naponként fognak közlekedni Tokió és Sanfrancisco és Tokió-Párizs között.

Órsön a zsidóság frontján...

Írta: LEITNER ZOLTÁN

Rendkívül érdekes, sokrétű, igaz zsidó érzéstől fűlt írásk gyűjteménye.

Kivonat a tartalomról: Siralom a siralom falánál. Mit tegyen a zsidó, hogy szeressék, a radautzi arabok. Lelki gettó. Herzl Tivadaról. Schenorthodoxia. Kisenev. Életek, sorok, tragédiák. Hiába minden numerus clausus. Kereskedők tragédiája. Találkozásom Hámánnal stb. stb.

Ara 80.— lej (és portó)

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

— A litván anamio berlinbe érkezett. Berlinből jelentik: A litván államfő ma reggel Berlinbe érkezett, ahol a birodalmi elnök kabinetirodájának főnöke várta a pályaudvaron. A litván köztársasági elnök két nap múlva Csehszlovákiába megy.

— Férfihullát dobott partra a Szamos. A szamosfalvi malomnál ma délelőtt az e tájon meglehetősen erős sodru folyó egy férfihullát dobott partra. A község lakói értesítették a kolozsvári rendőrséget, ahonnan Ghica rendőrigazgató, három detektív kíséretében, azonnal a helyszínre sietett a hulla személyazonosságának megállapítása végett. Hosszas vizsgálódás után sikerült megállapítani, hogy a hulla azonos Adam József kolozsvári munkással. A rendőrségnek az a feltevése, hogy a szerencsétlen embert a szombati vihar alkalmával egy villámcsapás ütötte agyon és így bukott a Szamosba. A vizsgálat folyik.

— A párizsi rendőrség fekete napja. Párizsból jelentik: A hétfői nap fekete nap volt a francia rendőrség krónikájában. Nem kevesebb, mint három véres családi dráma történt, amelyek mindegyikénél az asszony féltékenysége vezetett a gyilkosságra. 2 asszony revolverrel lötte agyon hűtlen férjét, a harmadik asszony pedig vadporral verte agyon. A három féltékenységi drámán kívül egy szörnyű anyagyilkosság is történt. Casablancában egy elmebeteg férfi közel 30 törzsúrással meggyilkolta anyját, majd öngyilkosságot követett el. A hétfői rendőri krónika rengeteg közlekedési balesetet is tartalmaz. Közúti és autóbaleseteknél nem kevesebb, mint 15 ember vesztette életét.

— Ösegyiptomi csodák. Londonból jelentik: Egy régészeti expedíció a Nilus- völgyében felfedezte a Tebtunis ösegyiptomi város romjait. Az ásások egyenes uccák szabályos terek és tervszerű városrendezés nyomait tárták fel, a házak rendszeren tizes csoportokban álltak, az épületek között pompás palotákól egy-szobás kunyhókig minden lakástípus képviselve volt. Megállapítható, hogy régi egyiptomiak házaik földszintjét igen mélyre építették s a ház befejeztével falossággal eltemették, úgy, hogy a földszint volt a tulajdonképpeni pince s az első emelet a földszint. Ez az építési mód magyarázza azt is, hogy uccáik hullámszerű vonalat követték s a terek valamelyik alacsonyabbak voltak az uccáknál.

— Kiéleződött a politikai helyzet Lengyelországban. Varsóból jelentik: Az ellenzéki pártok krakkói kongresszusán hozott határozati javaslatok a politikai helyzetet fenyegető módon kiéleztek. Slawek ezredes miniszterelnök, aki jelenleg Pilsudski tábornagy vendége Druskienikben, újságírók előtt kijelentette, hogy az ellenzéki pártok krakkói kongresszusa erőpróba akart lenni, amely azonban, a miniszterelnök véleménye szerint, kudarcra végződött. Slawek hangsúlyozta, hogy ép a krakkói kongresszus bizonyította be, hogy az ellenzék mögött nem áll az a nagy tömeg, amelyet feltüntetni igyekeznek. A kongresszuson hozott határozati javaslatról szólva, Slawek ezredes kijelentette, hogy a kormány minden rendelkezésre álló eszközzel megakadályozza majd a határozati javaslatok végrehajtását, mert ha a kormány nem így cselekedne, anarchia lenne az országban.

— Ha balsors üldözi a felfalálót. Newyorkból jelentik: George Claude francia tanár kísérlete, hogy a Golf-áram által fejlesztett meleget elektromossággá fejlesztésre használja ki, esődöt mondott. Egy 180 méter hosszú acéleső, amelyet a part közelében akart tak elhelyezni, elszabadult és 700 méteres mélységbe sülyedt. A tanár ez által egymillió dollár kárt szenvedett, mert száz főnyi munkaerővel negyed éven át dolgozott a eső elkészítésén.

Az első nagyszabású magyarnyelven megjelent cionista könyv

Megjelent!

Mindenkinek ismerni kell az újkori zsidóság fejlődését

Adolf Böhm:
A cionista mozgalom

A cionista irodalom standard műve

magyar nyelven

Évtizedek óta nem jelent meg magyar nyelven ilyen bézaggptól zsidó könyv. Tartalomza a zsidó nemzeti mozgalom történetét Herzl haláláig

Ára 120 lej

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

(Az összeg előzetes bekltdésénél 8.— lej, utánvételes szállításnál 17.— lej költség)

Vad az érettségi

Friedrich Tor

A német olvasók által szuggesztív k... Friedrich Tor... munkájával lépett... elé, a panasznak... bontó megnyilatkoz... papírra. A keserűs... Schüler Gerber hat... rüség regénye, de... határozottan, bátra... radalmian lép fel... razzza a lelkiismeret... géséből. Régi, de m... napokban különöse... gimnázista tragédia... resztül kinez valam... kőző tirannus, aki... egyik bántódásból... aki előtt az élet m... talanul sötétte fest... göje. Es amikor m... amikor már a szab... je: éppen abban a... magát az emelet a... res vizsga eredmén... vele. Ezt a témát... jük. Ezt a tragédia... gik értük.

A „Die Wahrhe... rich Torberg részle... mi készítette őt kö... Ez a nyilatkozat a... őszinteségében önv... tással lebbenti fel... „műhelytitok” elő... aligha került volna... — Nehéz volna... ni, — így kezdi To... vem megírására... szemben határozot... ni, hogy mi nem l... Nem gondoltam az... ságra, amely elő... „eretlennek” bizon... céloim, hogy a bi... nyem megírására... változtatására bir... megbosszulni mag... kon, akiket bakas... söt azokon a tanu... lamilyen oknál f... voltak, sem aka... Mindezt csak azé... sokféle mas vélen... Mert egyesektől a... gényemmel csak... pitást akartam ki... sük — és ezt az e... Sokan akadtak, ak... akarták nyomozn... egyik vagy másil... a valóságban ki... vagy az a jelenet... zajlott-e le, mint... írtam.

— Igazán nem e... retnék regényeme... könyvszerű megá... minősíteni. Olyan... lóságban élő X... regény Y. tanára... hiven szerepel-e... pedig a valóság... ember. Azt hisze... körülmény. Eppen... az, hogy az illető... VIII. osztályban... avagy pedig az... feladatok, amelye... derékba török, ne... könnyűek. Számó... hogy matematika... sától függhet egy... — Regényem l... git és öngyilkos... érettségét nem t... első alkalommal... vetettek és azala... született meg reg... detileg azt akar... alatt az idő alatt... fiatalember életé... ni, aki tulajdoni... hagyta már az is... életben áll — d... minden, elhatáro... gondolnia, hogy... mőt szembe kerü... ségivel, a tanár... felelőbhezhetlen... buki, mindenne... azonban eléjtté... érettségi vizsgá... nevelési rendsz... padjára ültetni.

— Ennek a me... nek minden borz... csak akkor kezd

Csütörtök, 1930 július 3.

RÖK - IRÁSOK

Vádirat

az érettségi vizsga ellen

Friedrich Torberg regénye —

A német olvasókörzések egy hallatlanul szuggesztív könyv hatása alatt áll. Friedrich Torberg, aki első önálló munkájával lépett most a nyilvánosság elé, a panasznak és vádnak megdöbbentő megnyilatkozását vetette most papírra. A keserűség regénye a „Der Schüler Gerber hat absolviert“, a keserűség regénye, de nem az elkeseredés: határozottan, batran és majdnem forradalmian lép fel a régi sebeket és feladalmakat néző nyugodt szendergésből. Régi, de mégis mindig új és napokban különösen időszerű téma: a gimnázista tragédiája, akit éveken keresztül kínoz valamilyen világtól elzárkózó tirannus, aki nyolc éven keresztül egyik bántódásból a másikba esik és aki előtt az élet minden öröme vigasztalanul süllyed a víz alá az iskola levegője. És amikor már minden áttesett, amikor már a szabadulás órája int felé: éppen abban a pillanatban dobja le magát az emelet ablakán, mikor a sikeres vizsga eredményét akarják közölni vele. Ezt a témát mindannyian ismerjük. Ezt a tragédiát mindannyian végig éltük.

A „Die Wahrheit“ kérdésére Friedrich Torberg részletesen elmondja, hogy mi készítette őt könyvének megírására. Ez a nyilatkozat a maga megdöbbentő őszinteségében önvallomásszerű precizitással lebbenti fel a fátylat sok olyan „műhelytitok“ előtt, amely másként aligha került volna a nyilvánosság elé. — Nehéz volna pontosan megmondani, — így kezdi Torberg — hogy könyvem megírására mi indított. Ezzel szemben határozottan le tudom szögezni, hogy mi nem lebegett szemem előtt. Nem gondoltam az érettségi bizottságra, amely előtt 1927 júniusában „eretlennek“ bizonyultam és nem volt céloim, hogy a bizottság tagjait regényem megírásával véleményük megváltoztatására bírjam. Nem akartam megbosszulni magam azokon a tanárokon, akiket bukásom okán tartottam, sőt azokon a tanulóársaimon, akik valamilyen oknál fogva ellenszenvesek voltak, sem akartam „ütni egyet“. Mindezt csak azért mondom el, mert sokféle más véleményt hangoztatnak. Mert egyesektől azt hallottam, hogy regényemmel csak az ilyesféle megállapítást akartam kiderítozni: hát tessék — és ezt az embert buktatták meg! Sokan akadtak, akik mindenáron ki akarták nyomozni, hogy történetesen egyik vagy másik szereplője mögött a valóságban ki rejtőzik és hogy ez vagy az a jelenet tényleg olyanformán zajlott-e le, mint ahogyan én azt megírtam.

— Igazán nem értem, hogy miért szeretnék regényemet mindenáron jegyzőkönyvszerű megállapítások összeségévé minősíteni. Olyan mindegy, hogy a valóságban élő X. professzor — akit a regény Y. tanára mögött sejtetek — tényleg szerepel-e leírásomban, avagy pedig a valóságban sokkal rendeztebb ember. Azt hiszem, ez teljesen mellékes körülmény. Eppen olyan mellékes, mint az, hogy az illető tanár a VII. vagy a VIII. osztályban tanított-e engem, avagy pedig az, hogy a matematikai feladatok, amelyeken Gerber diák élete derekba török, nehezek voltak-e, avagy könnyűek. Számomra csak az lényeges, hogy matematikai feladatok megoldásától függhet egy emberi élet sorsa.

— Regényem hőse lefesz az érettségi és öngyilkosságot követ el. Én az érettségi nem tettem le, legalább is első alkalommal nem: egy évre visszavetted és ezalatt az egy esztendő alatt született meg regényem első terve. Eredetileg azt akartam, hogy Gerber ez alatt az idő alatt játszon is. Azaz: egy fiatalember életét kívántam megrajzolni, aki tulajdonképpen maga mögött hagyta már az iskolát, fellábal már az életben áll — de minden pillanatban, minden elhatározása közben arra kell gondolnia, hogy bizonyos id őmulva ismét szembe kerül az iskolával, az érettséggel, a tanárokkal és a most már felebezhetségtel döntéssel: ha ismét elbukik, mindegyik vége. Ezt a tervet azonban elvettem, hiszen nemcsak az érettségi vizsgát, hanem az egész mai nevelési rendszert akartam a vádlottak padjára ültetni.

— Ennek a modern kinzási szervezetnek minden borzalmát tulajdonképpen csak akkor kezdtem érezni, amikor a 8

osztályt már elvégeztem. Mialatt regényemet írtam, gondolatban még egyszer végigjártam a nyolc tanévet. Irászatolmon füzetek és iskolakönyvek hevertek, szabályokat igyekeztem megtanulni és matematikai feladatok megoldásával bajlódtam — ezuttal is eredménytelenül. Egyszóval minden erővel azon voltam, hogy az iskolától elválasztó távolságot valamiképpen áthidaljam. Annnyira szubjektív és boldogtalan akartam lenni, amilyen diákkoromban voltam és amilyen akkor lettem volna, ha ezt a könyvet diákkoromban írom meg. Ilyesformán tehát nemcsak kétszer érettségiztem, hanem tanulmányaimat is kétszer éltem végig. Őszintén bevallhatom: ez a második élmény sokkal borzalmasabb volt, mint az első, — döntsek el az olvasók, hogy ennek a borzalomnak tudtam-e megfelelő kifejezést adni.

— Goethe írja valahol: semmit sem írtam, amit nem éltam volna át és semmit sem írtam úgy, amint azt átéltem. Nagyon szeretném tehát, ha Gerber pájtásom történetében nem keresnének mindenáron különleges momentumokat. Sokkal fontosabb ennél a tulajdonképpeni probléma: a mai ifjúság válsága; a meg nem értés, amellyel lépten-nyomon találkozok és amely végeredményben okozója az ezernyi tragédiának, mely egybefoglalva igen-igen sötét ké-

pét adja a most felnövekvő generációnak. Végül pedig ne felejtjük el, hogy ha ma helytelenül vezetik az ifjúságot az arra hivatottak, akkor ennek okai saját iskolai élményeikben találhatók meg. Mert ha ők annak idején nem a csuszó-mászó alázatosságot tanulták volna, ha nem kellett volna hazudniuk s alakoskodniuk, azt híven, hogy másként nem juthatnak előre, — ki tudja, hogy ma mire mondanának nem-et és mire igen-t, mit akadályoznának meg és mit mozdítanának elő; ki tudja mennyivel másként alakult volna mai jogunk, igazságunk és egész világunk...

Amikor napjainkban egymásután tartják az anketákat az ifjúság problémáiról és amikor tudós szakírók esztendőnk óta eredmény nélkül török a fejüket azon, hogy miként lehetne a tanulást és az iskolát az új idők követelményeinek megfelelően átalakítani: talán nem felesleges megszólaltatni egy fiatal író, ki az iskolát csak az imént hagyta maga mögött és akiben még elevenen élnek azok az érzések, amelyek idővel bizony elhalványodnak mindnyájunkban, bármennyi bajt és szomorúságot okoztak is annak idején. Friedrich Torberg meleg érzéssel megírt történetét haszonnal forgathatja minden nevelő, szülő és volt diák...

Szerda hajnalig már ötszáz órán át voltak a levegőben a „City of Chicago“ pilótái

A pilóták még negyvennyolc órán át akarnak a levegőben maradni

Chicago, július 2. A Hunters-fivérek, a City of Chicago időtartam-világrekorder repülőgép pilótái reggel félnyolc órakor már 500-ik órája vannak a levegőben. Ha sikerül nekik július 4-ig a repülést folytatniuk, az eddigi 420 óra 21 és fél perces világrekordot körülbelül 130 órával túlszárnyalhatják. Ez esetben csaknem 23 napos repülőtűt tettek. A világrekorder Hunter-fivérek már eddig akkora utat tettek meg egyfolytában a levegőben, amely az egyenlítő egy és háromnegyed szeri körülrepülésének felel meg. A pilóták folytatják a re-

pülést még körülbelül 48 órán át. Érdekes, hogy a City of Chicago a két legnagyobb Hunter vezető, míg az üzemenyagpótló tankrepülőgépeket a két kisebb Hunter-fívér. A Hunterek nővére pedig a repülőtérről bátyjai élelmiszereivel és fehérneművel való ellátását intézi.

Ma megjelentek a repülőtéren Jackson és O'Brien pilóták, az időtartamrepülés világrekordereit és szikratávíron gratuláltak a két Hunternek, akik integéssel adták tudtukra, hogy az üdvözlő táviratot megértették.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári iparkamara szomorú helyzetjelentése

Siralmas pangás a gazdasági élet minden vonalán

Cluj—Kolozsvár, július 2. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara most készítette el a kereskedelem és ipar mult évi helyzetjelentését. Részleteiben a jelentés a gabonakereskedéssel foglalkozik elsősorban. Megállapítja, hogy a gabona világgazdaságában talán Románia szenvedte meg legjobban, mert a gabona folytonos áresése rengeteg károkat okozott egy a termelőknél, mint a kereskedőknél. A kolozsvári kamara területén soha sem volt ilyen válságos a gabonakereskedelem helyzete. A gyarmatárú-kereskedelem szintén sokat szenvedett a magas vámtételek és a kereskedelmi szerződés hiánya miatt. A vaskereskedelem helyzete ugyancsak rossz, mert ez mindig összefügg a gazdák helyzetével és az építőiparral. A gazdák el vannak szegényedve, építkezés nincs, aminek következtében pang a vaskereskedelem is. A bórkereskedelem a magas kamatok miatt panaszokodik. A bórkereskedelem helyzete a cipőipar helyzetével szoros összefüggésben van és minthogy a cipő-

ipar stagnál, a bórkereskedelem is visszafejlik. A textilárú kereskedelmé is stagnál. Külföldön 5-6 százalékos a kamat, nálunk pedig 24. Ez a magas kamat aztán megakadályozza a forgalmat. A fakeskedelem helyzete a mult év elején meglehetősen kedvező volt, évvégére azonban a fogyasztás az enyhe tél miatt csökkent. A fa kivitele a kereskedelmi szerződések hiánya miatt kedvezőtlen volt. Az állatkereskedelem helyzete szintén katasztrófális. Az ország hibás exportpolitikája megakadályozta a kivitelt, amely most olyan minimális, hogy beszélni sem érdemes róla.

Ami az ipar helyzetét illeti, e téren sem volt a mult évben semmi javulás, sőt a helyzet még inkább romlott. Az ipari élet áldozatai a mult évben tömegek voltak. A pénzkrisis, a magas adók anyagilag annyira meggyöngyítették a vásárlóképeséget, hogy az a minimumra csökkent. Nincs fogyasztás és ezért a termelés is egyre esik.

A braziliai kávé eltűnik az európai piacon. Berlinből jelentik: Sao Paulo, Brazília fővárosának állami kávé-bizottsága köriratot intézett a nagyobb európai államok kereskedelmi kamaráinak, amelyben kérdi, hogy miért csökken az illető országokban a braziliai kávé fogyasztása. Egyben azt a kérdést is intézi, hogyan lehetne ezen a súlyos anomálián segíteni. A német kamarák már válaszoltak és egybehangzóan kijelentették, hogy a braziliai áru rossz, a termelők nem gondoskodnak a kávé megneveléséről, min-

den szakértelem nélkül szortirozzák és pedig azért, mert azt hiszik, hogy az európai piac rájuk van szorulva. Abban az esetben — írják a kamarák, ha a termelők megszivlelik az európai igényeket, van rá remény, hogy ismét a braziliai kávé fogják fogyasztani Európában, jöhetnek a javai kávéval, mely közben erősen hódított a piacon, Európában általában meg vannak elégedve. Az osztrák kamarák viszont azt kifogásolták a braziliai kávé, hogy nem küldik friss állapotban, hanem régi elraktározott árut szállítá-

nak. A braziliai termelők visszatartják az áruk megszilárdítása érdekében hónapokig, sőt évekig áruikat, amely Európában már csak harmadrendű áruként hozható forgalomba.

Külföldi kölcsön a ruhrvidéki építkezésekre. Berlinből jelentik: A ruhrvidéki építkezések föllendítésére Dortmundban részvénytársaság alakult a kormány támogatásával. A társaság tervbevette egyelőre 2058 lakásnak a felépítését. A társaság amerikai kölcsönt fog igénybe venni, erre azonban csak öszre kerül sor. Addig is a bel-földi bankok támogatásával fogják folytatni az építkezéseket.

Elárverezik Berlin legnagyobb mozi palotáját. Berlinből jelentik: A gazdasági krízisre jellemző az az árverés, amely novemberben fog lezajlani a Potsdamer strasse 19. szám alatt. Itt áll ugyanis a Primus-palota, a német főváros egyik legnépszerűbb mozija. A mozit nyolc évvel ezelőtt építtette egy társaság. Egy ideig a legjövendmezőbb mozgósínházak egyike volt, másfél év óta azonban a drága helyek napról-napra tátongtak az ürességtől. Az üzletre állandóan ráfizettek, úgy, hogy a Deutscher Union Bank, amely a legtöbb jelzálogkölcsönt folyósította a társaságnak, felmondotta a kölcsönt. Kiderült, hogy a 2 millió 100 ezer márkára becsült épületet 1 millió 680 ezer márkára adósság terheli.

Oroszország meg akarja venni Egyiptom gyapottermését. Kairóból jelentik: A szovjetkormány erősen érdeklődik az egyiptomi gyapottermés iránt. Eddig a szovjethoz tartozó négy szövetségi ország reflektál a gyapottermésre. Feltételül azonban kikötik, hogy Egyiptom formális kereskedelmi szerződést kössön Szovjetország-gal, amit eddig Egyiptom nem eszközölt.

Az európai vámunió nemzetközi kongresszusa befejezte tanácskozásait. Párizsból jelentik: Az európai vámunió nemzetközi kongresszusa befejezte tanácskozásait. Az utolsó ülésen Loucheur volt francia miniszter a mezőgazdasági termények, buza, rozs és burgonya piacainak nemzetközi megszervezését sürgette. A kongresszus határozati javaslatot fogadott el, melyben az utlevélkényszer megszüntetését követelik, mert az utlevélkényszer a nemzetközi forgalom és kereskedelem teljesen haszontalan megkötése.

Az osztrák munkanélküliség. Bécsből jelentik: Junius végén az ausztriai munkanélküliek száma 156.761 volt. Az utóbbi tizenhárom napon ez a szám 5900-al csökkent. Tavaly ugyanebben az időben 13 ezerrel volt kevesebb munkanélkülije Ausztriának. A munkanélküliek legnagyobb százaléka Bécs városára esik.

Drágakő-krízis az egész világon. Bécsből jelentik: Az általános gazdasági világgazdasági velejárája a legfőbb luxuscikkek iránt való érdeklenség. A háboru utáni évek különböző konjunkturái az ékszereknek és a drágakövek számára néhány országban jó piac volt, amióta azonban a gazdasági válság egész Európára kiterjedt, az ékszerek és drágakövek legértékesebb darabjai Amerikába vándoroltak, ahol ezeknek a cikkeknek még két évvel ezelőtt is jó ára volt. Két év óta azonban ugy az amerikai, valamint az európai centrumban, Amsterdamban és Hágában a gyémántok ára erősen visszaesett. Közepes áru, amelyet 1927-ben még elég jó áron lehetett értékesíteni, ma 50 százalékát veszítette, sőt többet is régi értékéből. A kínálat egyre erősödik, viszont a kereslet hétről-hétre visszamegy. Az árak csakis az egészen ritka drágaköveknél tartották magukat, minthogy ezeknek a piac mindössze néhány dúsgazdag gyűjtő, vagy fejedelemből rekrutálódik. A délafrikai briliánszindikátus másfél év óta erősen redukálta üzemét és Hollandiában 35 ezer gyémántsziszoló van állás nélkül.

BARHOL MEGJELENT KÖNYVEK MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

Hirdessen az Uj Keletben

tök, 1930 július 3.

frontján...

NER ZOLTÁN

sokrétű, igaz zsidó ér-

Siralom a siralom fa-

lej (és portó)

LET könyvosztályban

no bernine érkezett.

A litván államfő ma

bott partra a Szamos.

omnál ma délben az e

erős sodru folyó egy

partra. A község la-

kolozsvári rendőrsé-

a rendőrigazgató, há-

tében, azonnal a hely

lla személyazonossá-

ása végett. Hosszas

került megállapítani,

nos Ádám József kol-

l. A rendőrségnek az

a szerencsétlen em-

ihar alkalmával egye

g agyon és így bukott

szálat folyik.

lőrség felete napja.

tudósítók: A hétfői

t a francia rendőrség

SPORT

Feszült atmoszférában folyik a genfi torna

Genfből jelentik: A svájci sportkörök a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoznak Ujpest hétfői győzelméről és a csapat kitűnő játékáról, de a külföldi sportemberek sem fukarkodnak dicséret kritikájukkal. Ujpest sikere tehát valóban teljes, annál is inkább, mert mint utólag kiderült, a spanyol csapatban négy kölesönként válogatott játékos is játszott, akik azonban csak az első félidőt tudták nehezzé tenni Ujpest részére. A magyar csapat vezetősége különben a mérkőzést ezért meg is óvta, ennek azonban természetesen csak demonstratív jellege van. A spanyolok turpissága után a résztvevő csapatok természetesen most lázasan kutatják egymás összeállítását és máris közösen tiltakoznak az olasz Bologna ellen, mely fáradságára való hivatkozással szintén idegen játékosokkal, a Pro Vercelli kitűnő embereivel megerősítve érkezett meg. A hangulat eléggé elmérgesedett Genfben, de a közönség és a svájci sportkörök haragja leginkább a prágai Slavia ellen fordult, mely botrányosan durva játékkal gázolta le a belga bajnokesapatot és most minden genfi sportembernek az a legfőbb óhaja, hogy Ujpest kamosától adja vissza a kölesönt a cseheknek. A mai programon a következő meccsek szerepelnek: Bologna—Go Ahead Hollandia, Fürth—Vienna.

A kerületi teniszbajnokságok statisztikája. A kerületi teniszbajnokságok a KAC szép szereplése mellett a Haggybor is tanúságot tett. Alább adjuk a verseny statisztikáját:

	I. II. III. hely	Pont
1. KAC	13 6 6	86
2. Haggybor	2 5 10	30
3. Universitáta	3 3 11	28.5
4. Tennisz Club	1 1 3	9.5
5. Románia	— 1 3	6
6. Industria Sármei	— 1 3	4.5

Szinház—Művészet

A Magyar Színház Irodájának közleményei:

Ma és holnap utoljára:

EGY ANYA KÁLVÁRIÁJA

Oriási sikere volt tegnap a Magyar Színházban a legújabb amerikai filmremeknek, amelynek címe: „Egy anya kálváriája”. Mélyen megindulva, lélekzetét visszafojtva figyelte a közönség a nagyszabású film izgalmas jeleneteit. Esther Ralston és Jack Holt újra belopóztak a közönség szívébe. A nagy film mellett különleges sikere volt annak az egyfelvonásos hangosfilmnek is, amelyben Amerika leghíresebb hárfaművésze ragyogtatta tehetségét. Ezenkívül még egy pompás amerikai burleszk is került vetítésre. Ez a gazdag és gyönyörű műsor csak ma (csütörtökön) és holnap (pénteken) látható a Magyar Színházban. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órákor. Helyárak: 20 és 10 lej.

A CSILLAG FIA

Szombaton mutatják be Fred Thomson leghatalmasabb filmjüdonságát, a „Csillag fia”-t. Izgalmas érdeklődés várja ezt az új filmet, amelynek jó híre már ide is eljutott a nagy világvárosokból, ahol diadalmasan mutatják be a „Csillag fia”-t. Félelmetes lovasbravurok teszik különösen érdekessé ezt a filmet. A „Csillag fia” az idei mozi-évad egyik legszenzációsabb attrakciójának ígérkezik.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Csütörtökön 3, 5, 7 és este 9 órákor: I. Egy anya kálváriája. II. Az egy napos király. III. Burleszk kísérelés. Pénteken 3, 5, 7 és este 9 órákor: I. Egy anya kálváriája. II. Egy napos király. III. Burleszk kísérelés.

Szombaton 3, 5, 7 és este 9 órákor: Csillag fia. Ujdonság Kolozsváron először! Izgalmas történet az aranyásók életéből. Főszereplő: Fred Thomson. Helyárak: 20 és 10 lej.

Vasárnap délelőtt 11 órákor Pat és Patachon, mint bankárok. Helyárak: 20 és 10 lej.
Vasárnap délután 3, 5, 7 és este 9 órákor: Csillag fia. Fred Thomson. Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

CSÜTÖRTÖK, JULIUS 3

Bukarest. 17: Zenekari hangverseny 18.30: Felolvasás. 18.45: Beszélőújság. 19: Gramofon. 20: Bach: H-moll miséje gramofonon. 21.30 Felolvasás. 21.45 Beszélőújság.

Budapest. 9.15: Házi kvartett. 9.30: Hírek. 12.25: Hangverseny. 4: Rádió Szabad Egyetem, utána pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5.30: dr. Csaba Jenő novellája: Gyerekek. Felolvassa a szerző. 6.10: Operettrészletek és keringők. Lehár: Cigány szerelem, nyitány. Lehár: A mulató istenek Cupidó keringője. Lehár: Végre egyedül, nyitány. Kálmán: Tatárjárás, nyitány. Kálmán: Marica grófnő, Hej cigány dal. Kálmán: A csikági herceg, Szébb volt itt régen, dal és csárdás. 7.15: Angol nyelvoktatás. 7.45: Kelemen Ernő felolvasása: Vilma királynő és a királyi család. 8.15: Katonai indulók. A m. kir. 1. honvédegyalozred zenekarának fuvós együttesének hangversenye. 9.30: Kínai és japán motívumú énekszámok. Utána körülbelül 10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Banda Marci és cigányzenekarának hangversenye a Baross kávéházban.

Bécs. 21.15: Új zene, utána gramofon északi zene.

Berlin. 20: Verdi: Traviata.

Breslau. 19.30: Operarészletek.

Frankfurt. 19.30: Mandolinzene.

Stuttgart. 21.10: Filharmónikus

Varsó. 19.20: Gramofon. 23: Táncczene.

Kattovitz. 22.15: Hangy.

Világhírű írók, világhírű művei

„70% ariszállítás”-os akció

néhány könyve még rendkívül olcsó áron kapható!

Björnson: Arne Solbaken 116 helyett 35 lei
Dosztojevskij: Golyadkin ur 95 helyett 30 lei
— Megméltelyzetek I—II. 422 helyett 127
— Emléki atok a holtak házából 190 helyett 57 lei
— A kamasz 60 lei
Feuille: Egy szegény ifjú története 95 h 30 lei.
Hugo Viktor: A nevető ember 228 h 68 lei
Romain Rolland: Farkasok (dráma) 38 h 11 lei
Tolsztoj: Feltámadás I—II. 228 h 68 lei
Zola: Plassus meghódítása 153 h 46
— Az emberirtó 153 h 46
— Szerelem 153 h 46
— Csatádi tűzhely 153 h 46
— Hölgyek öröme 190 h 57
— Öröm az élet 228 h 68
— Mestermű 228 h 68
Brandes: Korok, emberek, írások 116 h 35
Carlyle: A francia forradalom I—II —III 380 h 115
Ferrero: Róma nagysága (6 kötet) 694 h 210 lei
Keynes: A béke gazdasági következményei 65 h 20
Lamprecht: Modern történettudomány 116 h 35 lei
Bergson: A nevetés 116 h 35 lei

Poznan, 20.30: Orgonaverseny.
Riga. 19.03: Szimfonikus hangverseny.
Belgrád. 19.30: Guzslajáték.
Milánó. 20.30: Rossini: Ory gróf c. operája.

Róma. 21.02: Mascagni: Irisz c. operája.

Prága. Operaelőadás.

Pozsony. 19.30: Gramofon.

PÉNTEK, JULIUS 4

Bukarest. 17: Zenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Beszélőújság. 19: Gramofon. 20: Szimfonikus hangverseny. 20.30: Felolvasás. 20.45: Dal- és áriaest. 21.15: Szimfonikus hangverseny. 21.45: Beszélőújság.

Budapest. 9.15: Eugen Stepat orosz balalajka zenekarának hangversenye. 1. Eljének a katonák, induló. (Zenekar ének). 2. Ukrajnai népdalok — egyveleg. (Zenekar). 3. Borisszov: Minden megváltozik — románok. (Voronin kórus). 4. Hej cigányok — orosz dal. 5. A bálon — orosz dal. 6. Stepat: Lilant — román c. 7. Repül a trojka — kórus. 8. Fehér halovány — román c. 9. Sándor—Szene: Mi lesz velem; Halod e mit susog a szél. 10. Zsuravel — vig dal. 11. Gruszty — orosz keringő. 12. Mama — orosz vig dal. 9.30 Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása 11.10: Vizállásjelentés. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból. időjárásjelentés, hírek. 12.05: A m. kir. Országos Tiszti Kaszinó szalonzenekarának hangversenye. Sousa: Sávok és csillagok. 2. Puccini: Tosca — ábránd. 3. Kálmán: Tatárjárás — egyveleg. 4. Carlo de Fries: Emlékezés (Souvenir) — tangó. 5. Aggházy: Magyar esték. 12.25: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 4: Riegl-Schimek Magda gyermek meséi. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Szádecy Kardos Lajos felolvasása: „Régi erdélyi lakodalom” 5.35 Rácz Laci és cigányzenekarának hangversenye. 6.45: Kormos Tivadar dr.

FIGYELEM!

Megérkezett a Dréher Haggemacher

Korona-sör
ala Pilsen

Naponta friss csapolás a

„FLORIDA”-körtben

előadása: „A tatai kobánya neseje és emberekről, mammutokról”. 7: Hangverseny. Közreműködik: László Erzsébet (hegedű), Thoma József zongora. 8.10: Csabai István előadása: „A pályaválasztás”. 8.30: Olasz operarészletek. Előadják: Goda Gizella és Vencell Béla a m. kir. Operaház művészei. Kissér m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar. 10.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd gramofon hangverseny.

Bécs. 20: Mehl: Minél bolondabb c. operája.

Berlin. 20.40 Hangverseny: Strauss Massenet, Vieuxtemps. Beethoven és Csajkovszkij művei.

Breslau. 20.30: Mandolin éslantzenekar. 20.59: Dalok és áriák. 21.40: Bach C-dúr zongora és zenekari verseny.

Köln. 20: Rádiózenekar. 24: Gramofon-jazz. 0.30—1.30: Péter vonósnégyes Beethoven F-dúr és Verdi E-moll vonósnégyesét játsza.

Stuttgart. 19.30: Olasz és spanyol dalok. 22.30: Kamarazene.

Varsó—Kattovitz—Poznan. 20.15: Filharmónikus hangverseny. Wagner est. Tannhauser induló. Polonia nyitány. Wotan bucsuja. Szoloszan, Lohengrin részlet. Tannhauser nyitány.

Riga. 19.30: Szimfonikus hangverseny. Dvorak. Moszkovszkij, Medinszki műveiből.

Róma 18 Szimfonikus hangverseny Rossini, Mozart, Schumann, Mendelssohn, Beethoven műveiből.

Milánó. 20.30 Szimfonikus hangverseny. Műsoron többek között Wagner Tannhauser nyitány.

Brünn. 21: Rádiózenekar.

Kassa. 21.05: Szalonzene.

Prága. 20: Cseh dalok. 21.15: Csellójáték. 21.40: Gramofontáncczene.

Pozsony. 16.30 Gramofon.

Ósló. 20: Zenekar.

Apróhirdetések

BAZNA fürdő orth. vendéglője nyitva június 1-től, elsőrendű konyha, pontos kiszolgálás. Drach Emanuel Medias.

ÉKSZERÉSZ tanulóknak koszt és lakással felvételik egy jó háznál való fiú. Fülöp ékszerkészítőnél, Sibiu, Weinanger No 1.

ZSIDÓ FIUK, akik nőtlenül akarnak, kereskedőknek vagy más foglalkozásuaknak ajánlom rokonomat, 19 éves, középtermerű, háziasan nevelt leányt, egyetlen gyermeke születésig, kiknek Erdély nagyobb városában két prima üzletük és saját házuk van. Beművelés, vagy 300 ezer li hozomány. Választ teljes címre el. részletes leírással kérek Salamon József Cluj, Post restanté.

KOMMIS der Manufakturbranche, 19 Jahre alt der drei Landessprache mächtig, Absolvent der höheren Gewerbeschule, sucht Stellung. Näheres in der Verwaltung dieses Blattes.

TELJESEN különbejárta, szép, egészséges uccai szoba fürdőszoba és zongorahasználattal is július 15-re, esetleg július elsejére kiadó. Str. Gen. Berthelot (Ótvás-ucca) 25 sz.

KIADÓ 2 és 4 szoba konyha, előszoba, fürdőszoba, konyha, éléskamra, víz, villany, központi fűtés és lift használat. Ertekezni P. Unirii 7, házfelügyelőnél.

SCHWARTZ JÓZSEF VEGETÁRIUS ÉTTERME és tejcsarnoka Reg. Ferdinand (Weeselenyi-utca) 10. sz. alatt megnyitott. A felhasználóknak ajánlatot készítem. — Ugyanott naponta friss tehér és bivalytej házhoz szállítva is kapható

ALKALMI VÉTEL! Olcsón eladó jól berendezett részöntő és megmunkáló berendezés, bevezetett árucikk. Értekezni a kiadóban.

MAKULATURA papír 5 kg.-ként is eladó az Uj Kelet kiadóban.

XIII EVF. Cluj—Korona július 5690 ÉV

Az Uj Kelet a és banáti a

Clujkeink utá

terrász megje

Késiratokat

és megörzésük

Konf és utlev

Négy évvel ezelőtti paktumról beszélünk. Akkor min a megváltást. A sen nem jött el, új paktumról h váltás garanciá, tum volt, melyet tékáként emleget az államférfiú. Kinyilatkoztatás fegyverkezések államok között p ország és Olaszország még jobban kiél. Európa beteg rázsszerben biz körül, akik Bri gazdasági konf. A kisérlet egyel stádiumában van ni, hogy eredmény. A különböző nem sok, javaslatok é mutatja, hogy a a rendelkezés. Az orvosok pedig közöst ajánlanak zelésre szorított

Konföderáció azt hiszik, hogy lehet oldani. Val sok nyomorúságú esőkkéntesére vez dasági és politikai teremtése, azonban a probléma me olyan nagyarányú piának tűnik fel. problémák, amely feltétlenül volna nyelvének olyan zást. Európa pol életébe, mint a. Itt van például a dése, mely mind tanulmány és elő volna oldható, politikai tényle a közszükséglet. nak. A tegnapi közti vámkongressz legnagyob részé goztatta, hogy a szüntetése nélkül delmi élet, nincs képzeltető el. Ugyanezeket az é lan konferencián az analomig s t adások monotoniaj nikusabb hanghu kott politikusi fül. A világháboru ében az utlevélk tése valóban a t rangutéseit juttat. levélkényeszer va arra, hogy optim nagystilű reorgan paneurópai tervez megszüntetését, eg sági parlament éle tikai szövetségek gosségét hangoztat tése érdekében. Az terek nem épithe küszöbölhető és m reven álló abszurd

Addig is, amíg